

איש לרעהו

לקט אמרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות,
מגדולי ישראל,
על מדות טובות
שנבאיות
לאהבת הזולת,
הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
© אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל

רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש י השוון תשס"ט שבת - ירושלים 4:09 תל-אביב 4:24 חיפה 4:13 מוצ"ש - ירושלים 5:22 תל-אביב 5:24 חיפה 5:22

פרשת לך לך

תפילה על הזולת

להתפלל ולבקש רחמים על הזולת

הנמצא בצרה ומצוקה וזקוק לישועה!
נלמד מהפסוק: "עד מקום שכם" (פרק יב-ו)

וכתב רש"י: להתפלל על בני יעקב כשיבואו להלחם בשכם. כיוצא בזה פירש רש"י על הפסוק הלן: "ויבן שם מזבח" (יב-ח): נתנבא שעתידין בניו להכשל שם על עוון עכך והתפלל שם עליהם. כמו כן אומרים חז"ל (מד"ר לטייא) על אברהם איבנו ש'היה מתפלל על עקרות והן נפקדות, על החולים והם מרויחים'.

לפנינו דברים מאלפים שכתב החפץ חיים (בספר מחנה ישראל - פרק י) על דרכה של תפלה הראויה להתקבל, בין אם מתפלל על עצמו או על אחרים, וכך כתב: ואפילו אם אירע באיזה ענין, שנפל בידי אויבים המציקים לו, מכל מקום אל יפול לבו עליו וידע כי הכל תלוי ביד השי"ת וכו' ואפילו אם יודע האדם שאין בו תורה ולא מעשים טובים, אעפ"כ אל יחשה מלהתפלל לה' שכח התפלה והתחינה גדול מאוד.

וכדאיתא בתנ"ד"א: אמר הקב"ה, הרי אני מודיעך מקצת דרכי, כשאני רואה בני אדם שאין בהם תורה ומעשים טובים וכו' ורק שהם עומדים ומברכים ומרבים בתחנונים לפני, אני נזקק להם שנאמר פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם. וכן איתא במדרש תנחומא שאפילו אין אדם ראוי להענות בתפילתו ולעשות עמו חסד, כיון שמתפלל ומרבה בתחנונים, עושה חסד עמו. ומוסיף החפץ חיים: והתפלה שיתפלל על ענין זה לה' איננו דוקא בתפלת "שמונה עשרה" אלא בכל עת שירצה ויכול להעתיך לה'. וגם תפלה זו איננו דוקא בלשון הקודש אלא אפילו בלשון שמורגל בה מנעוריו, אך העיקר צריך שלא יחסר בה שני דברים:

(א) שתהיה מעומק הלב ולא מהשפה ולחוץ. ואם יכול לעורר לבו לבכי מה טוב, וכמאמר חז"ל "כל השערים ננעלו חוץ משערי דמעה שלא ננעלו".

(ב) שיכוון שתלך תפלתו דרך ארץ ישראל ומשם עד ירושלים ומשם לבית קדשי הקדשים וכו' וכשיעשה כן בוודאי לא תשוב תפלתו ריקם.

"ידיד נאמן לכל יהודי"

מספר רבי יעקב אורנשטיין: בחול המועד סוכות הגעתי לביקור אצל כ"ק אדמו"ר מקופיטשניץ - רבי אברהם יהושע העשיל זצ"ל והגבאי לא היה אותה שעה בבית. כאשר ראיתי שאין איש בבית, הרהבתי עוז ופתחתי בעצמי את סוכת הרבי. הייתי נרעש ממראה עיני: הרבי ישב ליד ספר התהילים ובכה בדמעות שלישי.

"לפתע הבחין בי האדמו"ר והרים את עיניו. שאלתי אותו האם אירע משהו מיוחד. השיב לי הרבי: "לפני זמן-מה ביקרה כאן אשה שבנה זקוק לרפואה וביקשה שאתפלל בעבורו. אם אני רבי, איני יודע, אבל אני ידיד נאמן לכל יהודי, ומאז שיצאה, מתפלל אני לריבונו של עולם שהילד יבריא. מעשה אבות - במחיצתם

"אשפוך לפניו שיחי"..."

מספר רבי יהושע הלר ממקורבי הרב מפוניבז' - הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל: יום אחד נתלוותי אל הרב כאשר יצא לעיר הסמוכה, תל אביב, במטרה לסדר ענינים כספיים של הישיבה. המצב בקופה היה בכי-רע. הרב לא ידע מאין יבוא עזרי ולהיכן לפנות. והנה כאשר הגענו במכונית לתל אביב, ביקש לעצור סמוך לבית הכנסת הגדול שברחוב אלנבי, ונכנס יחידי לאולם עזרת הנשים שהיה ריק מאדם. כאן נעמד בפניו והיסב את פניו אל הקיר, ויפתח באמירת פרקי תהלים מתוך בכי ודמעות שלישי, ככתוב "אשפוך לפניו שיחי, צרתי לפניו אגיד".

הוא התפלל בנעימה של הפצרות, תחנונים, שהמיסה את הלב. התפלה נמשכה כרבע שעה בערך. ראו עליו שמשים נפשו בכפו. אחר כך יצא לפועלו בפנים מאוששות, ומשמים הצליחו את דרכו. הרב מפוניבז'

מוקדש לעילוי נשמת

הרב פנחס הלוי זצ"ל

בן הרה"ג רבי שמואל שמעלקא הלוי זצ"ל הי"ד

נלב"ע א"ג מרחשון תשמ"א

ת. נ. צ. ב. ה.

לקרב רחוקים ולסייע בידם לזכות באושר הרוחני שבחיי תורה ומצוות!

נלמד מהפסוק: "ואת הנפש אשר עשו בחרן" (פרק י"ב-ה)

וכתב רש"י: "שהכניסן תחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים ומעלה עליהם הכתוב כאילו עשאו". ושאלו חז"ל (במד"ד): איך יתכן שעשו את הנפש, והרי אם מתאספים כל באי עולם לברוא אפילו יתוש אחד, אין יכולים לזרוק בו נשמה?! אלא אלו הגרים שגיירו, וללמדך שכל המקרב והמגייר... כאילו בראו. עוד אמרו חז"ל (סנהדרין צ"ט): כל המלמד את בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו שנאמר "ואת הנפש אשר עשו".

באחת מדרשותיו אמר הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א את הדברים הבאים: במצות עשה של השבת אבידה נאמר "השב תשיבם" אפילו מאה פעמים (ב"מ לא). ואם באבידת ממונו אמרו, באבידת גופו לא כל שכן. גם כאשר נראה על אחד מישראל שהוא כבר אבוד לגמרי, יתכן שהוא מחכה על קריאתו כאבידה המתבקשת.

גם לנו יש אבידות - אמר הגרי"ש אלישיב - אבל אין אנו מרגישים בהם. יש לנו "אבידה המתבקשת", אבידה שעדיין לא מצאה את מקומה, והיא מחפשת את הרועה. כך אלה הפוסחים עוד על שתי הסעיפים עומדים ותועים, עלינו להכריז על אבידתנו אולי ישמע קול ההכרזה.

בזמן שבית המקדש היה קיים, שלוש פעמים בשנה בהקבץ כל ישראל יחדיו, היו מכריזים על אבידות בירושלים ונקרא המקום אבן הטוען "כל מי שאבדה לו אבידה נפנה לשם, וכל מי שמוצא אבידה נפנה לשם. זה עומד ומכריז, וזה עומד ונותן סימנין ונוטלה" (ב"מ כח:). אבל "משחרב בית המקדש, שיבנה במהרה בימנו, התקינו שיהיו מכריזים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות". עלינו להכריז ולקרוא לאותם אובדים! ומקום ההכרזה הוא: "בבתי כנסיות ובבתי מדרשות", אולי נשיב על ידי זה לב בנים על אבותם

ומסיים הגרי"ש: הכתוב אומר "מתרפה במלאכתו אח הוא לבעל משחית" (משלי יח"ט) - כשאחד מתרפה במלאכתו בשעה שאין מצויים משחיתים ומחבלים, אמנם זה לא בסדר שכן לא פעל בהתאם להתחייבותו, אבל אי אפשר להגדירו כשותף להרס - כאילו יש לו חלק בחורבן, לא כן בשעה שיש משחיתים והוא מתרפה במלאכתו, הרי הוא אח ועוזר לבעל משחית.

דברים נוקבים כותב **החפץ חיים** (בספרו **חומת הדת** פרק א) בביאור הפסוק "עת לעשות לה' הפרו תורתך" דלכאורה מה שייך עת לזה הלא האדם צריך כל ימיו לעבוד לה'. אלא מבאר החפץ חיים שהעינין הוא כמו במלכותא דארעא כאשר מתרבים המורדים במלך והוא עת שצריך לצאת למלחמה אז כולם משועבדים לעבודתו, האנשים החשובים עם פשוטי העם, כך הוא גם כן בעבודת מלכו של עולם, בזמן שנתרבו פוקרים ומורדים בה' ולא די להם שאינם רוצים לעבוד בעצמם לה' אלא גם משתדלים להפר הדת מאחרים, בזמן חשוך כזה אזי כולנו משועבדים לעבודתו כל היום, כל אחד במה שיש בכוחו לעשות.

יש מי שחננו ה' בלימוד גפ"ת, צריך להשתדל ללמד תורה לאחרים כן לבעלי בתים, הן לנערים. ויש מי שחננו ה' בעושר ויוכל להרביץ תורה ע"י עושרו, ויש מי שחננו ה' לדרוש לפני העם דברי מוסר לעורר העם לשמירת שבת וללימוד התורה ולחזק את הבנים לתורה ויראת ה'.

כללו של דבר, במצב חרום כזה, כל אחד מחוייב לעשות כל ההשתדלות לכבוד ה' בכל עת ובכל זמן ולא ישייר לעצמו כי אם זמן מועט להרויח קצת לצרכי ביתו, כפי אותו אדם שהולך לצבא המלחמה מסתפק במזונות מצומצמים.

כוחה של מילה טובה

יעקב היה בחור יתום מאב. הוא אמנם נולד בבית שומר תורה ומצוות אך רוחות ההשכלה שנשבו בעוז באותו זמן גרמו לו אט אט לנטוש את קיום התורה והמצוות.

באחד הבקרים התעורר משנתו וזכר כי היום הוא יום פטירת אביו שביקש ממנו קודם פטירתו לומר אחריו קדיש ביום היארציטי לעילוי נשמתו.

במקום מגוריו עדיין לא דרך בבית הכנסת. הוא פסע ברחובות העיר ווירצבורג אשר בגרמניה מתוך כוונה לאתר את בית הכנסת. לאחר שעה ארוכה ובסיוע עוברים ושבים הגיע אל בית הכנסת המפואר ונכנס פנימה כדי לומר קדיש על אביו. הוא המתין בסבלנות לסוף התפלה ואז פתח בקול רם באמירת קדיש לעילוי נשמת אביו המנוח.

התפלה הסתיימה, הוא התכוון לחמוק מבית הכנסת מבלי שיבחינו בו, והנה מתקרב אליו יהודי נשוא פנים שעל פניו חיוך רחב מציג עצמו כרב העיר, **רבי יצחק דוב הלוי במברגר זצ"ל**.

"שלום עליכם" פתח הרב את שיחתו עם הבחור, הרב התעניין לשלמו ובאשר למצבו בחיי היום-יום בלבביות כנה ואמיתית, כזו שבכוחה לפתוח לבבות של אבן. הרב ביטא באוזנו את התפעלותו והערכתו הרבה ממנו, שעל אף רוחות ההשכלה הסוחפת צעירים בגילו לפרוק לגמרי עול תורה ומצוות, הרי הוא לא נסחף בזרם העכור והוא שומר בנאמנות על המסורת ועל הקשר ליהדות ומצוות.

יעקב עמד כמאובן, וגרונו נחנק מהתרגשות. דמעות נקו בעיניו והתפרצו בבת אחת. דמעות של פרוקן נפשי. דמעות געוגיים לעולם התמים והטהור אותו עזב. הוא יצא מבית הכנסת ומחשבות חרטה הציפו אותו. רוח טהרה עברה עליו, והוא התחיל לשוב אל אביו שבשמ"ס, ולחזור אל צור מחצבתו.

שנתיים אחר אמירת הקדיש, ויעקב כבר עמד תחת חופתו. בחור ירא שמים המקפיד על קלה כחמורה. עם כלתו שגם היא שומרת מצוות מבית חרדי מובהק, יחד מקימים עתה בית נאמן בישראל. שנים עברו. שלשה עשר ילדים נולדו להם וכולם הלכו בדרך התורה והמצוות.

כיום, מאה וחמישים שנה אחרי אמירת הקדיש ההוא, התבטא אחד מאלפי צאצאיו שכולם שומרי תורה ומצוות: "תארו לעצמכם שהרב במברגר לא היה מחליט לגשת לאותו בחור ולהתעניין בשלמו ולהעניק לו מילה טובה והערכה, מי יודע מה היה קורה? כמה פעולה טובה אחת, יכולה להשפיע לנצח נצחים!

מתוך הספר החדש "שלום רב"

השקעה משתלמת...

מעשה בבחור בישיבה קטנה, בן למשפחה מבית קשה מאוד, מצבו של הבחור עצמו היה מעורר רחמים, הוא לא היה מבין מאומה בלימוד הגמרא, ונאלץ היה לעבוד ולשרת במטבח הישיבה.

הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ שליט"א היה יושב עמו ומשקיע בו הרבה, ואף החזיקו שנה נוספת בישיבה. רבים תמחו מה ראה על ככה להשקיע כל כך הרבה מאמץ וכוחות בבחור זה שלא נראה עליו שיש לו סיכויים שייצא ממנו משהו... אך רבי מיכל יהודה לא התייאש ולא הרפה ממנו.

אביו של אותו בחור שלא חפץ בלימודו של הבן בישיבה, היה מגיע מידי פעם אל רבי מיכל יהודה כדי לתהות על קנקנו של הבן ולבדוק האם יש תועלת בהשארותו בישיבה, והיה רבי מיכל יהודה משיבו כי מתקדם בהצלחה בלימודיו, ורק בשל כך היה האב מוכן בדיעבד לתת לו להמשיך בלימודיו.

הבחור נכנס לישיבה גדולה, ולפתע עזב את לימודו והלך לשרת בצבא. צער גדול היה מזה לרבי מיכל יהודה, ואולם לפליאת הכל, בסיימו את שרותו בצבא, שב אותו בחור ללמוד תורה בישיבה בחשק רב, בזוכרו את ימיו הטובים במחיצת רבו, וזכה להקים בית של תורה לתפארת. אוראז ראו הכל את פירות ההשקעה הגדולה שהשקיע בו רבי מיכל יהודה אשר בכך הצילו ואת כל הדורות הבאים אחריו, לנצח

דרכי החיים

להתרחק מחבר רע ולא לדור בין אנשי רשע !

נלמד מהפסוק: "וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לו מעמו" (פרק יד-יג)

וכתב רש"י: כל זמן שהרשע עמו היה הדיבור פורש ממנו" וכן ברש"י על הפסוק "ואנשי סדום רעים וחטאים" (ג יג) נדרש לוט לגנאי. שאף על פי שהיו רעים וחטאים, לא נמנע לוט מלשכון עמהם.

"המתחבר לרשע" - כותב האורחות צדיקים - "אף על פי שאינו מחניף לו ואינו משבח, אלא שהוא מקרבו ומתחבר עמו, יש לו עונש. לא די שאינו מוכיחו אלא שמקרבו ויש לו עונש בזה, אבל מוסיף עוד עונש על הקרבות שהוא מקרבו שנאמר כהתחברך עם אחזיהו פרץ ה' את מעשיך" וכו'.

ויש מכשולים גדולים בחיבור הרשעים. האחד - מפני שהוא אוהב שונאו של יוצר הכל, ואין העבד הנאמן לאדוניו מתחבר לשונאו. השני - שלומד ממעשיו. השלישי - שגם אחרים יתחברו איתו ויאמינו לו, והוא יגזול אותם וגם הם ילמדו ממעשיו, ואפילו אם לא ילמדו ממנו, הם רואים ממנו דברים שאסור להם לראותם וכו' ומי שמתחבר לרשע, לסוף הרשע מושל עליו, וזה רע על כולם, כי כיון שהוא מושל עליו, לא יניחנו לעשות טוב.

"כ"ק אדמו"ר מויז'ניץ - רבי חיים מאיר הגר זצ"ל כתב (בספרו **אמרי חיים** - פרש בשלח) את הדברים הבאים: התחברות עם הרשעים רעה ומסוכנת מאד וכו' אברהם אבינו עמוד החסד, נתן לחם ומזון לכל הנבראים, אך למלאכים שנדמו לו כערבים אמר: "ואקחה פת לחם וסעדו לבכם", בתנאי ש"אחר תעבורו" - שמיד לאחד האכילה תלכו לדרכיכם. איני רוצה חברותא עמכם. וכן ללוט אמר אברהם: "הפרד נא מעלי". וכשנפל בשבי המלכים רדף אברהם אחריהם והציל את לוט מידיהם, אך לא לקחו לביתו אלא שלחו לסדום.

זאת אומרת - מסיק אדמו"ר מויז'ניץ - אמנם צריך להציל מסכנה גם את החופשים, אבל אח"כ חלילה להתחבר עמהם. צריך להיות טובים אל כל אחד, אך לא עם כל אחד!

באופן אחר כותב **"כ"ק אדמו"ר מאוז'רוב - רבי משה יחיאל אפשטיין זצ"ל** (בספרו **אש דת**): אף שנצטוונו לאהוב כל ישראל כדברי **רבי שניאור זלמן מלאדי ב"תניא"** (פרק לב) שמצוה לשנוא הרשעים ומצוה לאהוב אותם, שנאה מצד הרע שבהם, ואהבה מצד בחינת הטוב שגנוז בהם, הוא הניצוץ האלוקי, מכל מקום שומה עלינו להזהר שלא נתחבר עמהם, רק בליבנו פנימה נרחש להם אהבה, שלא נימשך אחריהם ח"ו.

"עדיין אפשר להצילו"...

פעם ניגס יהודי בשברון לב לחפץ חיים, כשהוא מבקש ומתחנן על נפשו, שיבקש החפץ חיים רחמים על בנו שנתחבר לחבורת מרעים רקים ופוחזים, שהשפיעו עליו לסור מדרך הישר רח"ל.

כששמע זאת החפץ חיים, שאל את האב, האם בנו הגיע בהתדרדרותו למצב כזה שאכל כבר מאכלות אסורות? השיב האיש בצער שאכן גם לשפל כזה הגיע המצב, ובנו אכל מאכלות אסורות...

אם כך - נענה החפץ חיים ואמר לאב - קשה מאד לפעול ולעשות עבורו מאומה...

אמר האב לחפץ חיים: אמנם בני אכל פעם מאכלות אסורות ואולם תיכף לאחר מכן הקיא את מה שאכל. השיב החפץ חיים ואמר: אם כן, אפשר לפעול עדיין ולהצילו!!!

מאיר עיני ישראל

מסירות להצלת הזולת

להתמסר בגוף, בנפש ובממון, לעזרת והצלת חברו !

נלמד מהפסוק: "וישמע אברם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו... וישב את כל הרכוש וגם את לוט אחיו... ואת העם" (פרק יד-יז)

והביא המלבי"ם זצ"ל בפירושו: "וכה כתב המורה, כי האיש אשר רוח ה' תלבשהו, ילבש רוח עצה וגבורה עד שיעמוד לפעמים נגד מחנה גדולה וילבש עוז וגבורה בלי פחד, וכמו שהיה ביהונתן בן שאול שנצח לבדו את מחנה פלשתים".

כתב הפלא יועץ: "וידוע גודל מצות הצלת נפשות שניתנה כל התורה להדחות על פיקוח נפש וכ"ש וק"ו, שחייבים כל ישראל לפזר כל ממונם, ולמכור אפילו הספרי תורה בשביל הצלת נפש. ואמרו חז"ל: "כל המקיים נפש אחת מישראל, כאילו קיים עולם מלא". כי אבינו הראשון אחד היה אברהם, ויצאו ממנו רבבות אלפי ישראל. ומאדם הראשון יצא כל העולם. לכן החיוב למהר ולהשתדל לכל דבר טוב, בכל כוחו, וה' הטוב בעיניו יעשה. וקובע שכר הרבה למשתדל, כאילו הוא גומר ועושה.

הסתפק הגר"י זילברשטיין שליט"א בספרו: "מה הדין באדם שהשבאים תפסו את אביו ואמו ורבו ואחיו, והשבאים דורשים אלף זהובים עבור אביו וגם אחיו וגם רבו, ומאידיך, הם גם דורשים אלף זהובים עבור אמו בלבד. ויש לו רק אלף. את מי עליו לפדות, האם את אביו ורבו ואחיו, או את אמו בלבד?

וכתב שבשאלה זו דן ה"ברכי יוסף" ותשובתו שיפדה את אמו בלבד. ואעפ"י שבידו לפדות בסכום זה ג' שבויים לעומת אמו בלבד, בכל זאת עדיף שיפדה אותה קודם להם. וראיה לכך הביא ממה דאיתא במסכת הוריות (יג) היה אביו ורבו ואמו בשביה, היא קודם לרבו ורבו קודם לאביו, ואמו קודמת לכולם. עיי"ש.

"מה גדול צערם של השבויים"

"כ"ק אדמו"ר רבי מנחם נחום מטשרנוביל זצ"ל היה מוסר נפש לפדיון שבויים. פעם אחת נתפס בלילה בעיר זיטומיר ונתנוהו במאסר. ביקש הרה"ק רבי זאב וואלף מזיטומיר זצ"ל רשות לשהות אצלו.

יום אחד נראתה לפניהם אשה שראשה עטוף במטפחת משי, ושאלה את רבי מנחם נחום בתמיהה: "וכי זו תורה וזה שכרה"? ענה לה רבי מנחם נחום בניחותא: "אכן, זו תורה וזו שכרה!" הלכה האשה, ורבי זאב וואלף שאל: "מי היתה זו, ומה אמרה?"

השיבו רבי מנחם נחום: "היתה זו שרה אמנו, ששאלה אותי: הלא אתה עוסק תמיד בפדיון שבויים, האם זה שכרך להיות נתון במאסר? ועניתי לה:

אכן, כך יאה לי לשהות בבית הסוהר, כדי שאדע ואחוש מה גדול צערם של השבויים ואתאמץ שבעתיים בפדיונם!"

אדמו"ר טשרנוביל - באהלי צדיקים

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

מעגבניות אדומות לרש"י ותוספות

שלי" הגיעה התשובה. "מדוע אינם הולכים ללמוד כמו שאר הילדים בני גילם?" בעל הבאסטה השיב שהוא עלה זה עתה מפרס לארץ ישראל, ולפרנסתו פתח באסטה לירקות בשוק. אין לו כסף לשלם שכר-לימוד, ולמעשה גם אין בכך צורך: הילדים לא יודעים עברית. בינתיים הם נמצאים איתו ואף עוזרים מתי שצריך. לאט לאט הם ילמדו את כללי השוק, ובעתיד יוכלו להקים באסטות לתפארת חשבון הבנק.

אם היו אומרים למוכר שמי שמשוחח עימו הינו מחבר של רבי-מכר, ספק אם היה מתרגש מכך. ומה גם שעל ספר "המסורת" (ללימוד הא"ב) - אותו חיבר הלקוח - מעולם לא שמע. "תראה" המשיך הלקוח הלא שגרתי "אני מלמד בתלמוד תורה 'עץ-חיים' הסמוך. אני מבקש שכבר מחר בבוקר, בשעה 8:30, יגיעו הילדים לכיתה שלי ואני אלמד אותם".

למחרת בבוקר, בשעה היעודה, המתין בעל הבאסטה עם שני ילדיו בפתח תלמוד תורה 'עץ-חיים'. כאשר הגיע שמע האורחים החדשים לאוזניה של הנהלת המוסד, היא הביעה התנגדות לקבלת תלמידים ללא תשלום שכר-לימוד. "המלמד הפרטי" שלהם, הרה"צ רבי משה חיים חשין, ראה בכך עניין של הצלת-נפשות והתחייב לשלם עבורם שכר-לימוד מכיסו. היה ברור בעיניו שהוא לא שלף אותם מהבאסטה כדי לוותר עליהם בגין טיעונים טכניים של שכר לימוד.

מכיוון שהילדים בין כה וכה לא ידעו עברית, הם יכלו באותה מידה ללמוד באידיש שהייתה השפה המדוברת ב'עץ-חיים'... הם למדו א"ב, ולאחר מכן עלו לכיתות גבוהות יותר שם המשיכו ללמוד בשקידה.

* * *

בימי השבעה אחר המלמד הופיע בבית האבלים יהודי תלמיד חכם ממוצא פרסי. האיש סיפר שהוא הינו אחד מהאחים אשר הוכנסו בילדותם ל'עץ-חיים'. במשך השנים הקימו הוא ואחיו משפחה לתפארת, גם אביו - בעל הבאסטה לשעבר - התחזק מאוד בעקבות בניו עד שהקים בית כנסת מפורסם בירושלים. "כל המניינים והשיעורים שמתקיימים בבית הכנסת" אמר האיש בהתרגשות "כולם יזקפו לזכותו של המנוח!"

האבלים רצו לשמוע עוד ועוד אלא שכאמור, היהודי מיהר למסור את שיעורו בישיבת פורת-יוסף!

אמר ריש לקיש כל המלמד את בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאנו שנאמר (בראשית י"ב, ה) "ואת הנפש אשר עשו בחרן" פפרש רש"י: אונקלוס פתרגם את "אשר עשו בחרן" בפ"ים "דשעבידו לאורייתא בחרן" נמצאנו לפ"ים שליכוד תורה לזולת פוגדר כ"עשייתו" (פסכת סנהדרין דף צ"ט ע"ב).

לא ברור מי העליב את העגבניות, אך לפי הסומק שהיה מרוח עליהן מדובר היה בעלבון רציני. למזלו של המוכר ב"באסטה" הלקוחות לא התעניינו כל כך ברגשות של העגבניות, אלא במחיר שלהן, ולפי צבען האדום-עמוק הן היו שוות הרבה. גם המוכר לא העמיק הרבה ברגשות אלא ב"תכלית". הוא עלה ממדינת אירן זמן לא רב לפני כן, וכל מגמתו הייתה לבסס את מחייתו בארץ הקדושה והחדשה.

אלפי לקוחות נמשכו לשוק 'מחנה-יהודה' בירושלים, השוק המרכזי והמוכר כל כך. אף אחד מהם לא התעניין בטיבם של שני הילדים שהתרוצצו סביב בעל הבאסטה המוזכרת. ידיהם של הלקוחות שפקדו את הבאסטה, כבר החזיקו בדרך כלל בכמה קילו של פרי העץ והאדמה. הצפיפות; צעקות המוכרים בעלי הקול הבס ועטויי הגורמטים; יחד עם מהומת הקבע השוררת בשוק - כל אלו זרזו אותם להשלים את קנייתם במהירות ולחזור הביתה. לא נותר בידם זמן, וישבו הדעת, כדי להתעניין בגורלם של ילדיו של המוכר.

* * *

חלונות הוויטרינה היו מכוסות - כנהוג ב"בית-האבל". האורח שישב מול האבלים היה בגיל הבינה פלוס, הוא ריתק את הנוכחים וסחט מהם דמעות התרגשות ויגון אחר המנוח. לפתע סיים את דבריו והתכוון ללכת. כאשר ביקשו ממנו להישאר התנצל: "אינני יכול להתעכב; עלי למהר למסירת שיעור בישיבת פורת-יוסף".

* * *

"מי הם הילדים האלה?" פנה לקוח לבעל הבאסטה "הבנים